

03

ಜವಾಬ್ದಾಲಿಯತ ನಾಗರಿಕತ್ವದರ್ಡನೆ

ಸುಶಮಾ ಶರ್ಮಾ

“ಅಕ್ಕೆ, ನಾವು ನಿಮಗೇನೋ ಒಂದು ಹೇಳಬೇಕು,” ತರಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಐದನೆಯ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳು ನನ್ನನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದರು. ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಡಪಡಿಕೆ ಅವರ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತು. “ಸರಿ, ಏನು ವಿಷಯ ಹೇಳಿ” ಎಂದೆ. “ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕನ ಈ ಬೆಳಗಿನ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ಬೇಜಾರಾಗಿದೆ ಓಂಚರಕ್ಷನ ಜೊತೆ ಅವನು ತುಂಬಾ ಒರಟಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕೆಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ಅವನು ತಕ್ಷಣ ಅವರ ಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕು” ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಮನದ ಬೆಂಗುದಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದರು. ನಾನು ಆ ದಿನ ಬೇಳಗೆ ನಡೆದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಾಗೆ, 7ನೇ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾದ ಸಂಪರ್ಕನು ತನ್ನ ಇತರ ಇಬ್ಬರು ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ, ವಾರಕ್ಕೂಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವ ಶನಿವಾರದ ಶಾರೀರಿಕ ವ್ಯಾಯಾಮದ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ, ಸೂಕ್ತ ಗಮನ ಹೊಡಿದೆ ಅಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಕೆ ಡಿಂಪಲ್ ಆ ದಿನ ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಜೊತೆ ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಗುಂಟಿನಲ್ಲಿ ಇರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಮಕ್ಕಳು ಗುಂಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಶಿಕ್ಷಕಿಯು ಅವರನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದಾಗ ಕೀಟರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿನೋದ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು (ಬಹುತ: ಅವರಿಗೆ ವ್ಯಾಯಮಕ್ಕಿಂತ ಮತ್ತೇನೋ ಸ್ವಾರ್ಥಕರ ಸಂಗತಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.)

ಅವರ ಈ ನಡವಳಿಕೆ ಹೀಗೇ ಮುಂದುವರಿದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ನೋಡಿದ ಶಿಕ್ಷಕೆ ತಡೆಯಲಾಗದೆ ಸಂಪರ್ಕನ ಕಪಾಳಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಿಗಿದರು.

ಈ ರೀತಿಯ ಸನ್ನಿಹಿತ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪವಾದದ್ದರಿಂದ ಸಂಘರ್ಷನಿಗಿದು ಅಪಮಾನ ಮಾಡಿದಂತಾಗಿ, ಶಿಕ್ಷಕಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೊಡಿಯೋಕೆ ನಿಮಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಎದುರುತ್ತರ ನೀಡಿದ. ಕೆರಿಕಿಗೊಂಡಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷಕಿಯ ಕಪಾಳ ಮೋಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಪಮಾನದಿಂದಂಟಾದ ಚಡಪಡಿಕೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಸಂಘರ್ಷನು ಒಂದು ಅನುಕೂಲ ವಂಚಿತ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದವನು. ಅವನ ತಂದೆಯ ಕುಡಿತದ ಚಟ್ಟದಿಂದಾಗಿ ಜಗಟ ಹಿಂಸಿಗಳು ಅವನ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಡಾ॥ ಅಂಬೇಧೂರ್, ಗಾಂಧಿಜಿಯವರ ಬೋಧನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅರಿತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ನಿಭಿರ್ತ, ಬುದ್ಧಿವಂತ ಮತ್ತು ಆಗಾಗೆ ಭಾವಾಕ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮನಸ್ಸನ ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದ. ಅಂದು ಮಕ್ಕಳು ಬಯಸಿದಂತೆ, 5, 6 ಮತ್ತು 7ನೇ ತರಗತಿಯವರು ಎಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರೊಂದಿಗೆ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಲು ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳೇನೂ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರ ಪರವನ್ನೂ ವಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಇತ್ತು, ಏಕೆಂದರೆ, ಅಷ್ಟೂದೂ ದೊಡ್ಡ

ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳ ಗುಂಪು ಶಿಕ್ಷಕಿಯು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಚಟ್ಟವಟಿಕೆಯ ಮಹತ್ವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಶಿಕ್ಷಕಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಹಕರಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಅಶೀನ ಗುಂಪನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಕೆಲಸ ಎನ್ನುವುದು ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಎಲ್ಲರಗೂ ತಿಳಿದಿದ್ದ ವಿಚಾರವೇ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷನ ವರ್ತನೆ ಶಿಕ್ಷಕಿಯವರ ವರ್ತನೆಗಿಂತ ಅತಿರೇಕವಾಗಿತ್ತು ವಿಚಾರಣೆಯು 3 ಗಂಟೆಗಳಾಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ನಡೆಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಯಿತು.

1. ಶಿಕ್ಷಕಿಯ ವರ್ತನೆ ಸರಿಯಾಗಿತ್ತೇ? ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮಗುವಿಗೆ ಅಥವ ಮಾಡಿಸಲು ಕಪಾಳ ಮೋಕ್ಕ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಧಾನವಲ್ಲಿಂದು ಅವರು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವೇ? ಹುಡುಗನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಹೊಡಿಯವಂಥಹದ್ದು ಏನಾಗಿತ್ತು? ಅವರು ಇನ್ನೇನು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಅನಿಸಿಕೆ ಏನಿರಬಹುದು?
2. ಸಂಘರ್ಷನ ನಡವಳಿಕೆ ಸರಿಯಾಗಿತ್ತೇ? ಅವನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಏಕೆ ವರ್ತಿಸಿದೆ? ಚಟ್ಟವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಏಕಿಷ್ಟು ಅನಾಸ್ತಕೆ ಇತ್ತು? ಸಂಘರ್ಷನ ನಡವಳಿಕೆಯು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು? ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವನ ಅನಿಸಿಕೆ ಏನಿರಬಹುದು?
3. ನಮಗೆ ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆಯೇ? ಈ ಚಟ್ಟವಟಿಕೆಯ ಅನುಕೂಲ ಮತ್ತು ಅನಾನುಕೂಲಗಳೇನು? ಈ ಶಾಲಾ ಚಟ್ಟವಟಿಕೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಚಟ್ಟವಟಿಕೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಬೇಕೆ? ಬೇಡವೇ? ಯಾವ ಚಟ್ಟವಟಿಕೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿರಬೇಕು? ಯಾವುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಬಂಧ ಸಲ್ಲ? ಮತ್ತು ಪಕ್ಕೆ?
4. ಒಂದು ಮಗುವಿಗೆ ಚಟ್ಟವಟಿಕೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟಿಸಿದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಈ ರೀತಿಯ ಸನ್ನಿಹಿತದಲ್ಲಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪಾತ್ರವೇನು?
5. ನಡೆದ್ದನ್ನು ನಿಭಾಯಿವಾಗಿ ಇತರರು ಒಪ್ಪಿವಂತೆ ವಿವರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?
6. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎಂದರೇನು? ಅದನ್ನು ಸ್ವೇಚ್ಛತೆಯಿಂದ ಬೇರೆಪಡಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?
7. ಇತರರ ಒಳಿಂತಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುವಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇದೆಯೇ?

- ಕೆಲವೇಂದ್ರ ನಾವೇಕ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತೇವೆ? ಇದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆಯೇ? ಹಾಗಾದರೆ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯ ವರ್ತನೆ ಹೇಗೆ ಗುರುತ್ವಡೆ? ನಾವು ಆ ತಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸದೇ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕುಲಿತು ಆಲೋಚಿಸಿದರೆ ನಾವು ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಲು ಹೇಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ?
- ಒಬ್ಬ ವೈಶೀಗೆ ಶಿಕ್ಷ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯವೇ? ಹಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷ್ಯನ್ನು ಮೃಗುಡಿಸಲು ಸರಿಯಾದ ವಿಧಾನ ಯಾವುದು-ಆಂತರಿಕವೇ ಅಥವಾ ಬಾಹ್ಯ ವಿಧಾನವೇ? ಈ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಅಥವಾ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯದ್ವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೇ?
- ಇಂತಹ ಅನುಚಿತ ಫಟನೆ ನಡೆದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದ ಇನ್ನಿತರ ವೈಶೀಗಳ ಪಾತ್ರವೇನು?
- ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಶಾಲಾವಂತಿಯಿಂದ ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬಹುದು?

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದ ನಂತರ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪರಸ್ಪರ ಸೌಹಾದರ್ಯ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಪ್ರತಿಯೋಭ್ಯರಿಗೂ ಮನವರಿಕೆಯಾದದ್ದು ಕಂಡುಬಂತು. ತನ್ನ ಆವೇಗದ ಮತ್ತು ಸಿಟ್ಟಿನ ನಡವಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಘರ್ಷನಿಗೆ ವಿಷಾದವನೆಸಿತು. ತನಗೆ ಅಥವಾ ತನ್ನ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ನಡೆದರೆ ಅದು ತನ್ನನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಸಿಟ್ಟಿನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ತನ್ನ ಮನದಾಳದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡನು. ಟೀಚರಕ್ಕನೂ ತಾನು ತಾಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದಿತ್ತು ಎಂದು ವಿಷಾದ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿ ಸನ್ನಿಹಿತವನ್ನು ಬೇರೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಕೊಂಡರು ಇತರ ಮಕ್ಕಳು ಚರ್ಚೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಪಟ್ಟರು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ತಂಡವು ಸಂಘರ್ಷನ ವರ್ತನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಬೇಸರದಿಂದ ಹೊರಬಂದರು. ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ (ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಂತಿಗಿಂದು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟ/ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಂಬುಗಿ ಅಲೋಚಿಸಿ ಅಂತಹ ಮಗುವಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವವರೆಗೆ ವಿಶ್ವಾಂತಿಗೆ ಅನುಮತಿ ಕೊಡಬಹುದು ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಯಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಅವನು ಅಥವಾ ಅವಳು ಯಾವುದಾದರೂ ತನಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಳ್ಳಿ ಇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಇತರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಬಾರದು ಅಥವಾ ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ತರಿಸಬಾರದು. ಕಾಲ ಸರಿದಂತೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ತಾನು ಈ ಮನ್ನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಬದಲಿಸಬಹುದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಸ್ವಷಟ್ಟಿತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಕಾರಣ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಯಾರಿಗೂ ನೇವ ವನ್ನು (ಅರೋಗ್ಯದ ಅಥವಾ ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇನ್ನಿತರ ಕಾರಣದ ಹೋರಾಗಿ) ಹೇಳಬಾರದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಮ್ಮೆತೆ ಹೇಳಬಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಇಡೀ ಫಟನೆಯು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯುತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಶಾಲೆಯು ಒಂದು ಮಟ್ಟ

ಸಮಾಜವಾಗಿದ್ದ ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕು. ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಶಾಲೆಗಳೇ ರೂಪಿಸಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳು ಅವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಯಮಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾದಲ್ಲಿ, ಬಹಳ ಸಲ ಎನು ನಡೆಯಿಲು ಎಂದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ (ಹಾಗೆ ಕೇಳುವುದು ಖಂಡಿಯದು) ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಿಶ್ಯಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೋಗಲಿ! ಈ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಇರಬಹುದಾದ ಕಾರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಯಾವುದೇ ಮಾತುಕರೆ, ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಮಾಜವೋಂದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಜಾಬಾಬ್ದಾರಿಯತ್ತ ಪ್ರಚೆಯಾಗಿ ಬಾಳುವಂತೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಯಾರು ಮಾಡಲು ಪೌರನೀತಿಯ ಬಲು ಮುಖ್ಯವಾದ ಬೋಧನಾ ವಿಷಯ.

ಹಾಗಾಗಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಶೈಕ್ಷಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲರೂ ಮಕ್ಕಳು ಅಂತಹ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಲು ಬೇಕಾಗುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಲವು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ “ಸಾಮಾಜಿಕ ಗಳಾರಾಜ್ಯ”ದ, ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಇದನು ತಮ್ಮ ನಿಕಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸನ್ನಿಹಿತದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಾಂಪರ್ಧಾನಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಾದ

- ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ನ್ಯಾಯ;
- ಚಿಂತನೆಯ, ಅಭಿವೃತ್ತಿಯ, ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ;
- ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳ ಸಮಾನತೆ

ಇವುಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು.

ಮಕ್ಕಳು ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಅವಿಂದಂತೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

‘ದೇಶ’ ಹಾಗೂ ‘ರಾಷ್ಟ್ರ’ ಗಳಿಗಿರುವ ಅಂತರವನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಜನರಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಿಸಿ ಭಾವನೆ ಮಾಡಿಸುವ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ದೇವಷದ ದಳಿಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವನ್ನು ತಳ್ಳಿತ್ತಿರುವ ಗಡಿವಿವಾದಗಳಬಗ್ಗೆ, ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ವರ್ತನೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಕ್ಷಿತ್ವದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಳ್ಳಿತ್ತಿರುವ ಗಡಿವಿವಾದಗಳಬಗ್ಗೆ, ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರ, ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿರುವ ನವ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತಾರತಮ್ಯಗಳ ಪ್ರತೀಯೆಗಳ ಅರಿವು ಉಂಟಾಗಲು, ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸಮಾಳಿಗಿರೆ.

ಪ್ರೈಡರು/ಶಿಕ್ಷಕರು ಅಂದುಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಶಕ್ತಿ ಮಕ್ಕಳಿಗಿರೆ. ಮಕ್ಕಳ ಸಾಮಾಜಿಕವನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವುದು ಪ್ರೈಡರು/ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ತಕ್ಷ ಸಿದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ

ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಮತ್ತು ನಾವು ನಮ್ಮೆ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಧಾನವನ್ನು ವಿಡುಯ ಬೋಧನೆಯ ವಿಧಾನದಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿ, ಗಮನಿಸಿ, ಅಲೋಚಿಸಿ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷಿಸಿಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವಂತಹ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರವು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿನ ಆಗು ಹೋಗುಗಳು ಮಗನಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಕಲಿಕೆಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು, ಶಿಕ್ಷಕರಾದ ನಾವು ಮಾಹಿತಿ ಆಧಾರಿತ ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ಪರ್ಯಾಪ್ತತ್ವಕಗಳನ್ನು (ಇವು ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವರ್ಗ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕಾರಿಯ ಹಿತಾಸ್ತಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತ) ಅತಿಯಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸುವುದರಿಂದ ಹೊರಬರಬೇಕು.

ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯ ಮುಕ್ತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ, ತಾವಾಗಿಯೇ ಹತ್ತು ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಮುಂದಿನ ತಿಖಿಗೆ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಭಾಗಿಯಾಗಿ ಕಲಿಯುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಜೀವನಿಕೆ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯವಾರ್ತೆಯಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾರ್ತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು, ಸಂಬಂಧಿತ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಆಲಿಸುವಿಕೆ/ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಹುವಿಧದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳ ಪರಾಮರ್ಶ, ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ರೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ವಾಸ್ತವವಾಗಬೇಕಾದಲ್ಲಿ, ಶಿಕ್ಷಕರು ಸ್ವಯಂ ಕಲಿಯುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳಾಗಬೇಕು. ಸಂವಾದ ನಡೆಸಿ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡುವ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬೆಳಸಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಕರು ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಾಢವಾದ ಗೌರವ ಮತ್ತು ತ್ರೈತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಇದು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೆ, ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಮಕ್ಕಳವಾದ ಹಿತಕರವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಇಂಥಾ ಬಂದು ಘಟನೆ ನನ್ನ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಅದನ್ನಿಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕಳೆದ ವರ್ಷ 4ನೆಯ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳು ನನ್ನ ಬಳಗೆ ಬಂದು ಭೂಪ್ರಾಜಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಶಾಲಾ ರ್ಯಾಲಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲು ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಇದು ಅಣ್ಣಾ ಹಜಾರೆಯವರ ದೇಶದಾರ್ಜಂತ ನಡೆಸಿದ ಚಳುವಳಿಗೆ ಅವರ ಸ್ವಂದನ.

ಮಕ್ಕಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಭೂಪ್ರಾಜಾರದ ಪರ ವಿರೋಧಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಥವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ಶಾಲಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದಾಗ 4ನೆಯ ಹಾಗೂ 7ನೆಯ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸಿದರು. ನಾವು ಕ್ಷಿಪ್ರಕರವಾದ ಅಭ್ಯಾಸದ ನಂತರ ಬಂದ ಸಣ್ಣ ರ್ಯಾಲಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದೇವೆ.

ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯದ ನಂತರ, ಪ್ರಾರಂಭದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಫೋಷನೆಗಳಾದ “ಅಣ್ಣಾ ನೀವು ಮುಂದೆ ನಡೆಯಿರಿ, ನಾವು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದೇವೆ” ಎನ್ನುವುದರ ಬದಲಾಗಿ, ಮಕ್ಕಳೇ ಸೇರಿ ಬರೆದ ಫೋಷನೆಗಳಾದ “ದುಡಿದು ಉಣಿಸುವು, ಭೂಪ್ರಾಜಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಸಮರ ಸಾರುವೆವು.” ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಗಣತಂತ್ರದ ರಚನೆ

ಭೂಪ್ರಾಜಾರದ ವಿರುದ್ಧ ರ್ಯಾಲಿ

ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಯಿತು. ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಗೀತಗಳ ಆಯ್ದು, ಬ್ಯಾನರ್‌ಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಪೂರ್ವಿಸ್ ಲಾಙ್‌ಯಿಂದ ಪರವಾನಗಿ ಪಡೆಯುವಕೆ, ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಸ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಘಟನೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರು ಸರ್ಕಾರದ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿರ ಬೇಕಂಬ ಅಂಶವು ತಿಳಿದು ಬಂದುದಲ್ಲದೆ ಸ್ವಯಂ ಶಿಸ್ತ ಬಧ್ಯಾಗಬೇಕೆಂಬದರ ಅರಿವು ಉಂಟಾಯಿತು. ಬರಿಯ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಅರಿವು ಸಾಲದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜಿಸಿ ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಈ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನವು ಗಗನ ಕುಸುಮವಾಗಿ ಮತ್ತೊಂಬಿರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದೆಂದು ಕಾಯ್ದು ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವುದಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮದ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಾಗಿ ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ತತ್ತ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಮತ್ತು ಬಿಳಿಯ ಕಾಲರ್ (ಶ್ರಮಿಕೇತರ) ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ ತೋರಿಸುವುದು ಭಾರತೀಯರ ವ್ಯಕ್ತಿಷ್ಟ ಇದು ಉಳಿವರ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿದವರ ನಡುವೆ ಆಳವಾದ ಕಂದರವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಎದ್ದು ಕಾಣಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟದೆ. ಇದು ಸಮಾಜದ ಬಲು ದೊಡ್ಡ ಭಾಗವಾದ ಉತ್ಸಾಹಕರು, ಕುಲಕರ್ಮಣಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವಾ ಪೂರ್ಯಕೆದಾರರ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಕೆನಿಷ್ಟುವಾಗಿ ನೋಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಮನುಷ್ಯರೆಯನ್ನು ಕೊಡದೇ ಇರುವುದೂ ನಮ್ಮ ಬಲುದೊಡ್ಡ ನ್ಯಾತೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಮುಸ್ತಕಿನಿಷ್ಟು ನಿಷ್ಪಿಯ, ಸೃಜನಾತ್ಮಲವಲ್ಲದ ಬರದಾದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಎಡ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಭಾರತೀಯ ಜನತೆಯ ಅಪಾರ ಕಾಶಲ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಇದೇ ಬಿಳಿಯ ಕಾಲರ್ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಉದಾಹರಣೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿ ಮತ್ತು ಅಹಂಕಾರದ ಧೋರಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು, ಆನಂದ ನಿಕೆತನ್ ದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಗಾಂಧಿಯೆಯವರು ಸೂಚಿಸಿದ 3 ಅಂಶಗಳಾದ ಶ್ಕ್ಯಾ, ತಲೆ ಮತ್ತು ಹೃದಯಗಳ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಅಡುಗೆ, ವಸ್ತುಕಲೆ (ಬಟ್ಟೆನೇಯ್, ನೊಲು ತೆಗೆಯುವುದು, ಕಸೂತಿ, ಹೊಲಿಗೆ, ಬ್ಲಾಕ್ ಮುದ್ರಣ ಇತ್ಯಾದಿ), ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ,

ಜೀಡಿಮಣಿನ ಕೆಲಸ, ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು, ಸರಳ ಯಂತ್ರಗಳ ದುರ್ಶಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಎಲ್ಲಾ ಅನುಭವದ ಕೆಲೆಕೆಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು (ಮುಖ್ಯ ವಾಹಿನಿಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ) ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ರೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು

ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವದ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಾಪನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಕ್ಷಣಿಗೆ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲುವುದಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತಾ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದೆ.

ಭೂಸವೆತವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು

ತಮ್ಮ ಶರಕಾರಿ ಪಾಠಿಯ ಆರ್ಯೇಯಲ್ಲಿ

ಮಾಡಿಕಲಿ

ಸುಷಮಾ ಅವರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ನೆಲವಾಗ್ರಾಮದ ಅನಂದನಿಕೆಂತನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಾಂತಪಾಲರಾಜಿದ್ದಾರೆ. ಗಾಂಧಿಜಿಯವರ ತತ್ವದಳೆ ಈ ಶಾಲೆಯ ಸ್ಥಾಪಿತಯ ನೆಲೆ. ಗಾಂಧಿ ಆಶ್ರಮದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಶಾಲೆಯಾರಿ ಅನಂದನಿಕೆಂತನ ಶಾಲೆಯನ್ನು 3 ಲಿಂಡ 13 ವರ್ಷದವರು ಕ್ಷಾತ್ರಿಗಳಾಗಿ 2005 ರಜ್ಜು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಇಂದು ಇವರಳ್ಳಿ 170 ಮಕ್ಕಳು ಕಲಾರ್ಥಕ್ಕಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂ. ಎಸ್.ಎಲಿ. ಪದವಿ ಮತ್ತು ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಎಂ. ಎ. ಪದ್ಭಿಧರರಾದ ಸುಷಮಾ ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಳೆದ 25 ವರ್ಷಗಳಂದ ಕಾರ್ಯನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು sushama.anwada@gmail.com ನಿಜ ಸಂಪರ್ಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಡಬಹುದು.